

HIVZIJA HASANDEDIĆ - ŽIVOT I DJELO, Zbornik radova sa naučnog skupa „Život i djelo Hivzije Hasandedića“, Islamski kulturni centar Mostar, 2011, str. 189.

U organizaciji Muftijstva mostarskog, Arhiva Hercegovine (Arhiv HNK/HNŽ) i Islamskog kulturnog centra iz Mostara, 01. 07. 2010. godine, održan je naučni skup pod nazivom „Život i djelo Hivzije Hasandedića“. Skup je okupio veliki broj učesnika koji su iz različitih perspektiva govorili o životu, radu i znanstvenom doprinosu Hivzije Hasandedića. Bila je to prilika da se napokon valorizira i barem na taj način vrednuje njegov doprinos znanosti, posebno historigrafiji. Zbornik radova, volumena 189 strana, izišao je u izdanju Islamskog kulturnog centra Mostar, inače suorganizatora samoga skupa. Zbornik sadrži uvodnu riječ izdavača koju potpisuje mr. Salih Čolaković (str. 5), besjedu muftije mostarskog, Seida ef. Smajkića sa otvaranja skupa u ime organizatora (str.6-7) i 18 radova (8-189). Na samom početku nećemo pojedinačno nabrajati radove niti njihove autore, ali ćemo kazati da se skup nije bavio samo užim aspektima njegovog doprinosa, nego je kroz multidisciplinarnan pristup osvijetlio njegovo stvaralaštvo iz više perspektiva. Čitaoca otuda ne treba da iznenade i neke književne ili književno-historijske teme koje će susresti u Zborniku. To ustvari govori i sugerira znanstvenu širinu kojom se Hivzija Hasandedić kretao, kao što upućuje i na širinu podloge na temelju koje je moguće danas pristupiti valoriziranju njegovog doprinosa u pojedinim oblastima. Stoga ćemo se ovdje poslužiti jednom u nizu ocjena da je Hivzija Hasandedić „...sam po sebi i svome radu institucija, koju treba dobro čuvati“. Sveukupni rezultat i doprinos znanosti potaknuo je pokretanje inicijative za dodjelu univerzitetskog priznanja počasni doktor nauka, dodjeljenog 09. 02. 2001. godine. Upravo o toj inicijativi njenom dovođenju do kraja u svome izlaganju govorio je jedan od protagonista, onovremeni rektor Univerziteta „Džemal Bijedić“, prof. dr. emeritus Mustafa Selimović. (str. 8-11). Značajan doprinos u svome radu Hasandedić je dao i na planu izučavanja i prezentacije memorijalne arhitekture, posebno turbeta u Hercegovini. Tim aspektom njegovog doprinosa bavila se Lamija Hadžiosmanović. Tragove postojanja mnogih od tih spomenika danas nalazimo samo još u radovima Hivzije Hasandedića. Svaka pojava ili rezultat uvjetovani su određenim pretpostavkama, povijesnim, lokalnim, ličnim ili nekim drugim. Dakako, nekada se one podudaraju i u sinergiji daju rezultate koje ne bi polučile u nedostatku bilo koje od tih pretpostavki. Ono što je zapravo uvjetovalo „pojavu“ jedne takve ličnosti u znanosti rasvjetljava nam u svome radu prof. dr. Omer Nakičević. Tekst Ahmeda S. Aličića,

svojim naslovom najcjelovitije definira i sažima ono što Hasandedić uistinu jeste sljedećim naslovom: *Hivzija Hasandedić, samosvojna pojava na polju prikupljanja, istraživanja i obrade djela iz kulturne baštine naše zemlje, posebno spomenika islamske kulture na području Hercegovine*. (str. 31-35). Dakako, imajući u vidu sve pretpostavke, okolnosti i vrijeme nastanka njegovih radova, teško je očekivati znanstveni perfekcionizam u kojemu se nema što korigirati ili kritički preispitivati. On je nadilazio i vrijeme i okolnosti u kojima je stvarao. Nesporan je značaj i doprinos lokalnoj povijesti koja je kod nas posebno malo istražena, na što posebno pažnju skreće Ahmed S. Aličić. Isto tako, ukazao je na povremenu potrebu opreznijeg pristupa u onim dijelovima njegovog stvaralaštva gdje se oslanjao na aktuelnu literaturu svoga vremena kojoj je trebalo prilaziti s više kritičkog odnosa. No, to nije rezultat subjektivne slabosti, nego rezultat objektivnih okolnosti u kojima je sa pozicije lokalnog karaktera, učinjen maksimum. O doprinosu Hivzija Hasandedića on dalje kaže: *U njegovim djelima koja su objavljena pod naslovom islamski spomenici, a odnose se na bilo koji dio Hercegovine, ne može se i nema se pravo ništa mijenjati. Za njih treba reći da su već davno ocijenjeni kao izuzetni doprinosi bosanskoj kulturi i nauci i uvrštavani su u najprestižniju biblioteku tzv. Kulturna baština*. (str. 34). Jedna od vrlo čestih tema njegovog stvaralaštva bili su vakufi. Tim segmentom njegova rada bavila se dr. Behija Zlatar u izlaganju pod naslovom *Vakufi u Hercegovini u djelima Hivzije Hasandedića* (str. 36-44). Presjek cjelokupnog naučnog opusa Hivzije Hasandedića u svome izlaganju donosi prof. dr. Enes Pelidija iz čega stječemo uvid u impozantnu listu časopisa i publikacija u kojima je bio saradnik. Saradnju u *Analima Gazi Husrevbegove biblioteke* obradio je Osman Lavić. U zaključku je istaknuto da je bio najredovniji saradnik *Anal*a u kojima se kao autor pojavljivao u osam od jedanaest svezaka objavljenih za vrijeme svoga života. Rukopisna baština bila je također područje iz kojeg je ne samo crpio brojne informacije nego prezentirao i promovirao naše rukopisno stvaralaštvo. Krunu njegovih aktivnosti predstavlja izrada Kataloga rukopisnog blaga u Mostaru i van njega. S tim aspektom rada upoznaje nas Lejla Gazić. Ovdje ćemo još skrenuti pažnju na zajednički rad pod naslovom *Hivzija Hasandedić kao arhivist i historičar* kojega koautorski potpisuju mr. Edin Čelebić i mr. Šaban Zahirović (str. 99-116). Iz ovog dijela Zbornika razaznajemo da nije bio samo marljiv na istraživačkom i spisateljskom planu, nego podjednako je bio marljiv i produktivan i na prikupljanju i dokumentiranju arhivske građe. Zahvaljujući marljivosti i potrazi za građom, arhiv je bogatio svoje fondove, koji bi vjerojatno u odsustvu osjećaja o značaju te građe skončali negdje drugdje i nestali. Tako su spašene značajne zbirke i fondovi arhivske građe, i iz onih perioda koji nisu glavni fokus njegovog interesovanja.

Osim već spomenutih, tu su i prilozi i doprinos sljedećih autora: Adnana Kadrića, hfz. Hase Popare, Ramize Smajić, Faruka Taslidže, Nusreta Omerike, Alena Kalajdžije, Aladina Husića, Ibrahima Kajana. I iz tih priloga u Zborniku je moguće sagledavati širinu spektra i djelovanja Hivzije Hasandedića. Stoga se, kako je istaknuto, Hasandedić može promatrati kao: teolog, etnolog, hroničar, istraživač, historičar, historičar književnosti, prevodilac, interpretator izvora. Zato nije čudo što se tim povodom okupio ovaliki broj onih koji su se bavili analizom rezultata i doprinosom u nauci.

Koliko god nam se činilo da poznamo Hivziju Hasandedića, i da smo bili upućeni u njegov znanstveni opus, to se pokazuje nedovoljnim. Promatranje iz različitih perspektiva pokazuje koliko je nužno za cjelinu slike o sveukupnim rezultatima i njihovom vrednovanju promatrati multiperspektivno njegov ukupan znanstveni opus. Uvijek ostaje nešto što „uski pogled“ jedne struke ne vidi ili ne uočava, a drugi to prepoznaje. Upravo zato neophodno je bilo promatrati njegov rad sa različitih aspekata i iz ugla različitih struka, za što postoji vrlo dobar osnov. Stoga ovaj Zbornik predstavlja važan korak u sažimanju i sintetiziranju znanstvene pojave zvane Hivzija Hasandedić. Nadati se da će ovo potaći dalju i još temeljitiju analizu njegovog stvaralaštva, posebno proširujući pojedine segmente doprinosa povijesnoj ili kulturnohistorijskoj znanosti, koji su ovdje tek dotaknuti.

Izlaženje Zbornika vrijedno je hvale koju izdavač zaslužuje, no treba ukazati i na one momente koji bi Zborniku dali dimenziju više. Kompozicija Zbornika mogla je i trebala imati nešto logičniji tematski redoslijed radova. Po prirodi svoga sadržaja, negdje na početak trebalo je uvrstiti radove biobibliografskog karaktera. Posebno se nelogičnim doima na dvanaestu poziciju staviti stručnu i profesionalnu djelatnost, kojima je mjesto ispred nekih drugih radova Zbornika, posebno nekih koji u osnovi imaju književni ili književni a historijski uklon. Da ne govorimo o onima koji nemaju izravne veze s onim što treba biti u prvom planu, „život i djelo“. To ni u kom slučaju ne znači da spomenuti radovi imaju manju vrijednost. Naprotiv, radi se o vrlo kvalitetnim radovima. Više pažnje moralo je biti poklonjeno i u uređenju podnožnih napomena. Sve ono što pretendira zvati se naučnim neizostavno treba slijediti naučne kriterije. U tom segmentu u pripremi Zbornika nešto je zakazalo. Usudio bih se ukazati da ni sami dizajn ne zadovoljava ukus čitalaca i poštovalaca Hivzije Hasandedića iz prostog razloga što on sam zaslužuje mnogo više od ponuđenoga. Ova ocjena dizajna nije samo subjektivni utisak potpisnika ovih redova, nego i glas onih koji su tek usputno imali vizuelni susret sa Zbornikom. Nadati se ta će u nekoj drugoj prilici to biti mnogo sretnije riješeno.

Aladin Husić